

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó intézmény neve: **Települési Értéktár Bizottsága**
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Máté Imréné, a bizottság elnöke**
Levelezési cím: **7081 Simontornya, Vár tér 10.**
Telefonszám: **74/ 486-354**
E-mail cím: **simontornyai.var@gmail.com**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Helytörténet Háza**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **épített környezet**
3. A nemzeti érték fellelhetőségi helye: **7081 Simontornya, Beszédes Ferenc u. 2.**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik: **települési**
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A simontornyai uradalmat a holland Limburg városából származó, és a török uralom alóli felszabadító háborúban jeleskedő Styrum Miksa Vilmos gróf kapta Lipót császártól 40000 forintért. Ő még alig tartózkodott Simontornyán, de unokája (II.) Styrum Károly már ide is költözött. Előbb a várban lakott, majd 1749-ben felépíttette a római katolikus templom melletti, s ma is álló emeletes kastélyt az ún. „nagyházat” Mária Terézia korabeli barokk stílusban. Az épület két szintjén 6-6 boltíves szobát alakított ki. A gróf inkább gazdaságának élt és sem a vármegyében, sem az országban politikai és közigazgatási téren nem keresett vezető beosztást, de a hivatali ranglétrán így is igen magasra jutott. Származásánál és rangjánál fogva már fiatalon kinevezték aranykulcsos kamarássá, majd udvari tanácsos és 1793-ban valóságos belső titkos tanácsos lett.

(II.) Styrum Károlyt ugyan takarékos embernek emlegették, de rangjának megfelelő udvartartást vezetett. Nagyúri fényűzését szolgálta az a házi zenekar, melynek karmestere a morvaországi Krammer (Krommer) Ferenc volt, aki később a császári udvar muzsikusa és komponistája címet is elnyerte.

A gróf számára jó jövedelmi forrást jelentett a gazdálkodás, így igen nagy vagyona tett szert. Miután örökös nélkül halt meg, végrendeletében létrehozta a Styrum Fundatot elaggott emesek ellátására és szegény gyermekek taníttatására.

(II.) Styrum Károly gróf halála után a kamarára visszazálló birtokot az Esterházyak szerezték meg, majd Sina Simon bécsi bankár vette meg. Mivel egyik család sem tartózkodott soha Simontornyán, ezért a kastélyra sem volt szükségük. Az épület évtizedeken át gazdatisztek lakásául szolgált, míg az 1930-as évek elején a Sina örökösöktől a zirci apátság tulajdonába került. Tőlük vásárolta meg a simontornyai római katolikus egyház, hogy a gyermeklétszámnak megfelelő tantermet tudjon

kialakítani iskolájában. (Áldozatvállalása hiábavalónak bizonyult, mert az 1948-ban minden iskolát államosítottak.)

Amíg az emeleti termekre nem volt szükség, addig ott ún. Úri kaszinó volt, ill. bálakat tartottak a „harmonikafallal” elválasztható nagy teremben. A II. világháború idején pincerendszerét védekezésre használták, vagyis légoltalmi helyként működött.

1948-tól állami általános iskolaként, majd középiskolaként funkcionált 2004-ig. Időközben az épület romlásnak indult, és díszeitől megfosztó átalakításokat szenvedett. Napjainkban már csak tömege emlékeztet egykori mivoltára, régi fényéről is csak egy-egy részlet árulkodik. Az épület lépcsőházának két körablakától nyugatra található részt lebontották, így az épület elveszítette arányait. Az emeleti folyosón eredeti járólapok találhatóak, és néhány eredeti ajtótok, sőt ajtó is megmaradt.

Az ódon épületben kapott állandó helyet a Helytörténet Háza és Hagyatéki Galéria 2006. július 2-án. A földszinten láthatók: a Bőrgyár emlékei, a bőrgyártást megteremtő Fried család története, az 1848/49-es szabadságharc simontornyai honvédei, az I-II. világháború simontornyai vonatkozásai, az 1956-os forradalom és szabadságharc emléke, a holokauszt simontornyai áldozatai, dr. Kiss István és a Pillich család története, valamint az iskolatörténeti kiállítás.

Az emeleten láthatók: Grantner Jenő és Kelemen Kristóf szobrászművészek alkotásai, a Vak Bottyán Általános Iskola és Gimnázium TÁMOP 3.2.3./A-11/1 VOLTUNK. VAGYUNK! LESZÜNK!!! Élet- és fejlődési lehetőségek vidéken - a Tolnai-dombságon innen, s túl - építő közösségek a Simontornyai mikrotérségben hagyományai, természeti adottságai, történelmi múltja és kulturális értékei tükrében című kiállítás és foglalkoztató terem, valamint a Reisz Tamás emlékszoba és alkotó terem.

A kiállítások állandóak, megtekinteni időpont egyeztetéssel lehet (30/411-4970)

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Jellegzetes barokk stíluselemeket őrző épület.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája

Dr. Kiss István: Simontornya krónikája (1938)

Tóthné Unghy Iлона: Simontornya kis tüköre (2008)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok,

támogató és ajánló levelek

3. A javaslatokhoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

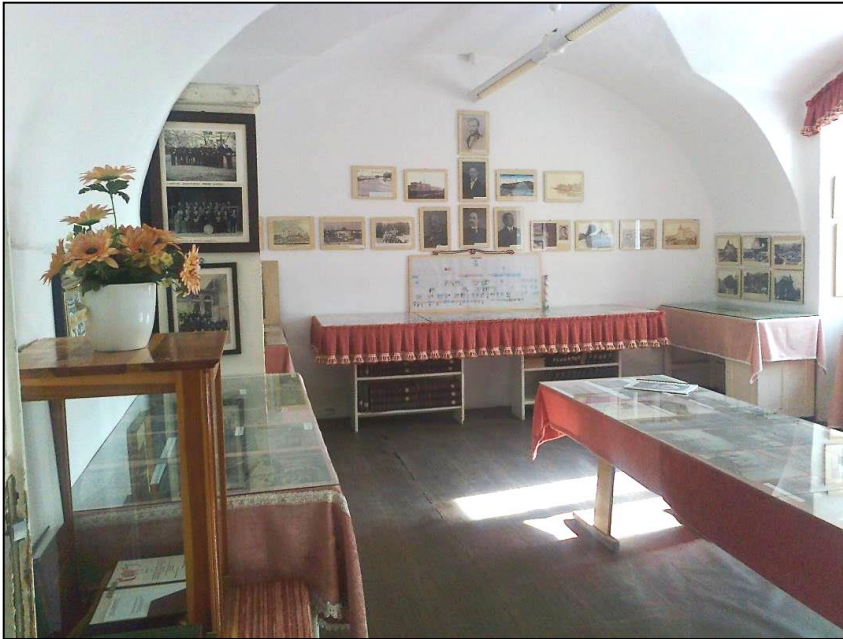
Az 1749-ben felépített Styrum „nagyház” az 1940-es években ¹

Az épület napjainkban Helytörténet Háza és Hagyatéki Galériaként. ²

¹ Fényképezte néhai Mohos Aranka

² Fényképezte Tóthné Unghy Ilona

Fried emlékszoba ³

A megújult iskolatörténeti kiállítás 2014-ben. ⁴

1956-os emlékszoba 2006-ban. ⁵

³ Fényképezte Tóthné Unghy Ilona

⁴ Fényképezte Tóthné Unghy Ilona

⁵ Fényképezte Tóthné Unghy Ilona

Grantner Jenő kiállítása

Kelemen Kristóf kiállítása

Lőrincze Lajos
nyelvész

Moldován Stefánia
operaénekes

Nagy László
költő

Pogány Ödön Gábor
orvos

dr. Radnai György
operaénekes

Ruttkai Éva
színművész

Reisz Tamás
emlékszoba.⁶

⁶ Berendezte és fényképezte Tóthné Unghy Ilona

TÁMOP 3.2.3./A-11/1 festő műhely - építő közösség alkotása 2013-ban.⁷

⁷ Fényképezte Könyv Katalin festőművész, a műhely vezetője